

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНИМ ЈАВНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА НА НАЦРТ ПРЕГЛЕДА И АНАЛИЗЕ СТАЊА КАО ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ НАЦРТА ПЛАНА РАЗВОЈА АП ВОЈВОДИНЕ 2022- 2030. ГОДИНА

Уводно образложење

На основу члана 5. Одлуке о образовању Координационог тела за припрему, спровођење, праћење и извештавање о реализацији Плана развоја АП Војводине 2022-2030. године („Сл. Лист АПВ“, број 8/21), Координационо тело је на седници одржаној дана 21.10.2021.године, донело је Одлуку о покретању и обухвату процеса јавних консултација у поступку израде анализе стања као полазне основе за израду нацрта Плана развоја АП Војводине 2022-2030. године.

Анализа постојећег стања је полазна тачка у изради планских докумената и њен основни циљ је свеобухватно, објективно и на валидним подацима засновано сагледавање затеченог стања развоја. Анализа стања је спроведена у оквиру четири кључне области – економски развој, друштвени развој, инфраструктура и заштита животне средине у складу са надлежностима АП Војводине. Јавне консултације су покренуте у циљу прикупљања недостајућих података и провере реалног стања у односу на показатеље који су били предмет анализе стања нацрта Плана развоја АП Војводине 2022-2030. године.

Технике консултација

Коришћена техника консултација: прикупљање писаних коментара путем предефинисаних образаца.

Имајући у виду ванредне околности узроковане вирусом COVID – 19, јавне консултације су се спроводиле онлајн путем портала Плана развоја, који се налази на интернет страници: <https://www.planrazvojaapv.rs/>.

Период спровођења

Првобитни период трајања онлајн јавних консултација био је од 25. октобра до 8. новембра 2021. године, који је затим на иницијативу Покрајинског секретаријата за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу продужен до 12. новембра.

Укључивање заинтересованих страна

Ради информисања јавности о почетку јавних консултација, 22. октобра 2021. године је објављен позив на интернет страници Плана развоја АПВ 2022-2030, Развојне агенције Војводине, Покрајинског секретаријата за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу и на порталу Екапија.

Такође, сачињен је информативни летак о Плану развоја АП Војводине 2022-2030, који садржи приказ целокупног процеса и начине на које је могуће укључивање у процес израде Плана развоја у свим његовим фазама.

Након свеобухватне анализе заинтересованих страна, позив за јавне консултације је упућен представницима државних и покрајинских органа, органа локалних самоуправа, научно-истраживачким, струковним и другим организацијама из области научно технолошког развоја, представницима економско-социјалних партнера, привредним субјектима, јавним предузећима, члановима Тематских радних група, члановима Координационог тела, предузећима и другим заинтересованим странама. Поред позива, заинтересованим странама је послат и информативни летак о Плану развоја АП Војводине 2022-2030. Позив и летак су послати на преко 600 адреса путем имеј адресе info@planrazvojaapv.rs.

Преглед пристиглих коментара:

У периоду трајања јавних консултација (25. октобар – 12. новембар), на адресу Плана развоја АПВ, пристигао је 21 коментар на четири области нацрта Анализе стања:

Друштвени развој: 7,
Економски развој: 5,
Инфраструктура: 5,
Заштита животне средине: 4.

Након истека периода важења јавних консултација, пристигла су још два одговора која се односе на област Инфраструктуре. Коментаре су упутили представници Покрајинског секретаријата за енергетику, грађевинарство и саобраћај.

Током консултација су пристигле примедбе, предлози и сугестије од стране следећих представника заинтересованих страна:

	Број одговора
Факултет техничких наука	12
Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице	1
РРА «Панонрег»	2
Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај	3 (+2 након истека рока)
Општина Сента	2
НВО „Carpe Noctem“	1

Након завршетка јавних консултација, све пристигле примедбе, предлози и сугестије су размотрени од стране тима експерата који су и сачинили нацрт Анализе стања Плана развоја АП Војводине 2022-2030. Највише прикупљених коментара (12) односи се на SWOT анализу, дакле на додавање нових снага, слабости, шанси и претњи у појединачним областима, односно

подобластима. Преостали коментари су диверзификовани и сваки се односи на различита питања и различитог су обухвата.

Након анализе свих коментара, прихваћено је 14 коментара, одбачено 6, а 1 коментар ће бити делимично интегрисан у Анализу стања.

Такође, два коментара која су стигла након истека периода важења јавних консултација прихваћена су, тако да је коначан укупан број прихваћених и интегрисаних коментара 16.

У наставку овог документа, налази се и детаљна табела са свим коментарима који су у процесу јавних консултација примљени на имејл адресу info@planrazvojaapv.rs. Табела садржи колону у којој се налази кратко образложење за неприхватање коментара, при чему су прихваћени коментари интегрисани у текст Нацрта Плана развоја АП Војводине 2022-2030. године.

ТАБЕЛА СА СВИМ КОМЕНТАРИМА ДОБИЈЕНИМ У ПРОЦЕСУ ЈАВНИХ КОНСУЛТАЦИЈА

Тема јавних консултација	Нацрт анализе стања нацрта Плана развоја АПВ 2022-2030.
Датум	25. октобар – 12. новембар 2021. године
Место	Република Србија/АП Војводина
Технике јавних консултација	Прикупљање писаних коментара преко упитника на интернет сајту planrazvojaapv.rs

ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

Коментари који су стигли на тему ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ		
Од кога је коментар упућен? Коментар/Примедба/Сугестија	Кратак опис (образложење) коментара/примедбе/сугестије	Одговор на коментар/примедбу/сугестију са напоменом да ли је прихваћен или није
<p>Марјан Урекар, ФТН Образовање, Националне мањине Могућности, 26. стр. Додати: Увођење концепта Индустрија 4.0 омогућава образовање деце на матерњем језику и тамо где не постоје наставнички ресурси, путем коришћења IoT, вештачке интелигенције, 5G и осталих сиситема I4.0.</p>	<p>Потреба дигитализације наставе увођењем Индустрије 4.0 која би омогућила уједначен квалитет наставе за сву децу у свим деловима АПВ. Такође, био би омогућен процес наставе на неком од језика националних мањина ван великих центара и/или национално кохерентних средина, тј. тамо где не постоје услови и могућности такве наставе због малог броја деце са потребом тог типа. Ипак, да би се обезбедио нормативни услов једнаких праведних шанси за СБУ децу, путем посебних канала образовања путем интернета свако дете би могло да учи матерњи језик, без обзира у ком делу АПВ живи и који су економски услови у тој средини. Исто би допринело и систему средњошколског образовања. Ово би такође решило проблеме услед незаинтересованости кадра за рад у мањим срединама. Такође, искључењем потребе за рад у непосредном контакту у условима Ковид-19 пандемије, штити се здравље свих укључених.</p>	<p>Прихвата се</p>

Марјан Урекар, ФТН

Култура,

Могућности, 61. стр.

Додати: Афирмација културолошког диверзитета признавањем употребе и ћириличног и латичног писма у јавном животу као специфичности културног наслеђа АПВ препознатљивог у Европи.

Једна од основних карактеристика АПВ је мултикултуралност. Услед политичког утицаја током периода претходних 30 година, на разне начине се мењало стање у АПВ али традиционално прихватање свих култура, вера, агностицизма, језика са простора везаних историјско-географскодруштвеним везама је увек била врлина овог простора. АПВ мора да задржи свој идентитет унутар Србије као ентитет настао компликованим преплитањем великог броја народа и утицаја током бурне историје. Тиме је у Европи Војводина препозната као мала верзија Европе, са свим афирмативним својствима и тежњама према универзалним друштвеним вредностима и правима, па је тиме потребно очувати она својства која је Војводина имала и током СФРЈ и до краја 20. века. Неговање културе у Војводини је битно за све народе АПВ и Србије. Специфичност овог простора је и култура а део те културе и употреба два писма. Оно што АПВ мора да препозна је свој идентитет и потребу да остатку Србије покаже зашто је употреба два писам благо, а не недостатак. Афирмацијом ћирилице и латинице подједнако на овом простору није уступак мањинама већ целокупној заједници, што није препознато у остатку национално хомогеније Србије.

Тенденција протеривања латинице из званичне употребе није афирмативна за културно-историјско наслеђе целе Србије. Многи који одлучују данас о овоме заборављају да им је, хтели то или не, матерњи језик био српскохрватски језик. Многа велика дела уметника са територије АПВ током њене историје су настала на латиници. Друштво-историјски ломови и промене су увек могући, и контрапродуктивно је и опасно узимати образац других земаља која су политиком искључивости наметнула решења која су умањила њихове домете и прекројило историју. Оно што политика треба да препозна у АПВ је културна, историјска и хуманистичка потреба да се оба писам подједнако користе, никако на уштрб другог већ напротив, што би било велико поглавље у друштвеним правима пред Европом али и пред собом. Равноправно знање и коришћење два писма је предност којом се може похвалити мало који регион Европе, и АПВ мора очувати своју препознатљиву друштвену разноликост и

НЕ прихвата се.

У складу са Уставом РС („Сл. Гл. РС”, бр. 83/06), у чл. 10. утврђује да је у Републици Србији у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо, док се службена употреба других језика и писама уређује законом. Додатно, у чл. 79. прецизирано је право мањинских националних заједница на очување посебности, односно и на право на употребу свог језика и писма. Статут АПВ („Сл. Лист АПВ”, бр. 20/2014) у чл. 24. став 1. утврђује да су у органима и организацијама АПВ у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо, мађарски, словачки, хрватски, румунски и русински језик и њихова писма. Поред тога, у ставу 2. прописано је и да органи АПВ предузимају мере у циљу доследног остваривања законом уређене службене употребе језика и писама националних мањина - националних заједница. Такође, статутима општина и градова утврђују се језици и писма који су у службеној употреби на њиховим

	јединственост прихватајући разлике уместо наметања једностраности, држећи се правних норматива и оквира.	територијама.
<p>Марјан Урекар, ФТН Спорт и омладина, Могућности, 61. стр. Додати: Афирмација "мањих" спортова који не захтевају велике ресурсе за одржавање, како оне традиционално присутне у АПВ, тако и нове који су пријемчиви младима.</p> <p>2.5.2. Омладинска политика</p>	<p>Афирмација „малих“ спортова који су имали јако упориште у АПВ, а који не захтевају велике ресурсе за извођење (терене, хале, скупе реквизите). Потребно је реафирмисати спортове попут џудоа, каратеа, стоног тениса и сл. који би били алтернатива „великим“ спортовима попут фудбала, кошарке, одбојке. Млади које се не виде и не желе да се такмиче и вежбају у конкуренцији масовних спортова који су често и везани за велике спонзоре, могу себе да пронађу у спортовима који нису масовно популарни али су светски признати. Још неки мањи спортови имају дугу традицију на простору АПВ али захтевају улагања у инфраструктуру и опрему (срељаштво, стреличарство, куглање...). Потребно је размотрити и нове спортове који су тренутно светски популарни да су неки достигли и статус олимпијске дисциплине (спортско пењање, карлинг, снукер, скејт, итд.). Афирмација оваквих спортова у АПВ би подигла и атрактивност на светском нивоу за такмичења у мањим спортовима што би привукло спонзоре и сарадњу спортских савеза и друштава.</p> <p>Додатни коментар: Велики потенцијал постоји у научној заједници УНС. Млади који студирају би могли да се укључе у програме физичких и спортских активности које би организовали факултети на добровољном нивоу. Активности типа јога, таи-чи, хајкинг (планинарско пешачење), бициклизам, клизање и сл. који поред класичних спортова могу да понуде алтернативну форму ангажовања у спорту младих који иначе немају жељу и афинитет да се баве спортовима масовног типа (фубал, кошарка, теретане).</p> <p>За школски узраст би корисно било поново оснажити некада популаран и распрострањен покрет извиђача у АПВ. Боравак у природи, одвојеност од телефона и интернета, развој друштвених и личних вештина, позитивни узорци, еколошка свест, то су све предности оваквих активности, које би се увезале са такмичењима и сусретима извиђача разних делова АПВ.</p>	<p>Прихвата се</p> <p>Прихвата се</p>

<p>Марјан Урекар, ФТН Култура Опасности, 63. стр. Додати: Занемаривање наслеђа НОБ и антифашистичке борбе родољуба са ових простора због савремене политике. Уништавање урбане културе грађевина и објеката "бетонске ере" друге половине 20. века, без икаквог трага зарад изградње нових садржаја.</p>	<p>Културно наслеђе АПВ настало у другој половини 20. века. Услед политичких интереса и „исправљања историјских неправди“ постоји дугогодишња тенденција да се СВА друштвена и културна достигнућа која нису по тренутно владајућој норми, убацују у негативан контекст комунизма. Потребно је без предрасуда направити историјску анализу шта су вредности које треба да остану и да не буду обрисане. Хероји који су положили живот током Другог светског рата нису ништа мање родољуби, само су имали друге границе/називе своје домовине на истој територији. Потребно је афирмисати позитивне идеале за које су се борили, објаснити против чега су се и зашто борили, која зла и неправде су постојале у тадашњем систему, зашто су добили споменика и зашто су постали хероји слободе. Територија АПВ обиље значајним догађајима и људима који су страдали током другог светског рата и то је потребно више и јаче обележити, децу у школама учити и водити на екскурзије, упознати са контекстом историје и идеала тог времена. Додатни коментари: Други аспект је наслеђе социјалистичког урбанизма послератног периода до распада СФРЈ. Нису само споменици део културе једног региона, већ и „бетонска уметност“ у чијем окружењу су одрасле многе генерације и којима је то постало и остало обележје њиховог културног урбаног идентитета. Нестајање грађевина и објеката који су деценијама красили неке делове града, уништавају идентитет тог дела града зарад потреба урбанистичке експанзије, често упитне естетике. У крајњем случају, ако се нешто и руши а било је на том месту 20-50 година и оставило неки траг на неке генерације људи, потребно је барем комисијски овековечити фотографијама тај део историје града и положити у Архив. Ако је могуће, неке делове сачувати и прилагодити новом окружењу. Пример урбане архитектуре јединствене за Нови Сад настале од 60тих до 80тих година, што индустријских, стамбених, пословних и административних грађевина. Нема слуха локалних власти за естетику коју грађани воле и имају сентимент ка хуманијем изгледу града, овековечено у многим интернет форумима и групама за размену слика старог Новог Сада. Долазак новог инвеститора и рушење дугогодишње грађевине на</p>	<p>Не прихвата се</p> <p>Експертски тим је мишљења да је предложене оцене о занемаривању НОБ-а и уништавању урбане културе грађевина у другој половини 20. века, могуће дати тек након спроведених посебних истраживања од стране надлежних институција у овим областима на нивоу Републике и Покрајине.</p>
---	---	---

	<p>тој локацији је попут брисања историје. Ако је већ неминовно, зашто се организовано не обележи и овековечи неки део града какав је некада био, пре промене? Град је део културе и историје и сваки њен део има своју улогу у томе. Могуће је не спречавати развој, а истовремено поставити и неко мало обележје у облику информационе табле шта је на тој позицији постојало, што је оставило трага у историји урбаног друштва. То би могло да постане добра пракса локалних власти а не иницијатива појединаца, како због очувања историје сећања, тако и туризма.</p>	
<p>Марјан Урекар, ФТН Равноправност полова, Могућности, 70. стр. Додати: Дигитални концепт Индустрија 4.0 може да афирмише образовање и запослење свих, без дискриминације и предрасуда.</p>	<p>Успостављањем Индустрије 4.0 би се омогућио приступ образовним ресурсима и шанси за рад свима, без обзира на године, пол, физичке особине, сексуалну оријентацију, националну припадност, расу, политичко опредељење, економски статус и сл.</p>	<p>Прихвата се</p>
<p>Марјан Урекар, ФТН Иновације, Наука, Истраживање и Развој Текст у коме се предлаже измена: За дефинисање праваца развоја битне су стратегије: Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије 2021-2025., „Моћ знања”, Стратегија паметне специјализације у Републици Србији 2020-2027... Предлог измене: За дефинисање праваца развоја битне су стратегије: Стратегија научног и технолошког</p>	<p>Повезивање приватног сектора (индустрије) и науке (факултета и научних центара) кроз Индустрију 4.0 би омогућило: индустрији увид у њихове реалне домете и конкурентност технолошког нивоа на тражишту, дефинисало би се који образовни профили су им потребни, мониторинг ефикасности и ефективности, пронашли би се проблеми у постојећим процесима путем мерења и анализе података, те би се успоставила двосмерна комуникација између законодавства и индустрије – шта закони заправо траже, која им је реална испуњивост у пракси, шта су реалне могућности али и захтеви индустрије. Науци би дала могућност усмеравања ка тржишно потребним образовним профилима и везаним истраживањима, те приступ ресурсима потребним за рад и ефикасно функционисање. Осавремењавање прозиводње и едукације су предуслов за одрживи развој технолошког аспекта АПВ. Индустрија 4.0 је једна од окосница научног и технолошког развоја у ЕУ (Немачка, Аустрија, Швајцарска) али и у свету (Канада, Јапан, Аустралија).</p>	<p>Прихвата се</p>

<p>развоја Републике Србије 2021-2025., „Моћ знања”, Стратегија паметне специјализације у Републици Србији 2020-2027., Стратегије развоја вештачке интелигенције у Републици Србији 2020-2025., Стратегија развоја дигиталних вештина у Републици Србији 2020-2024., Стратегија развоја интелектуалне својине 2018-2022 и Дигитална Платформа за Индустрију 4.0 у Србији.</p>		
<p>Адриан Борка, ПС за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице Националне мањине, 75. стр. Текст у коме се предлаже измена: Од укупно 22 национална савета националних мањина колико је основано и постоји у Републици Србији.... Предлог измене: Од укупно 23 национална савета националних мањина колико је основано и постоји у Републици Србији....</p>	<p>Јеврејска национална заједница нема свој званични национални савет. Његове надлежности су у ингеренцији Савеза јеврејских општина Србије, односно Извршног одбора Савеза, што је дефинисано чланом 134. Закона о националним саветима националних мањина. Образложење: Иако формално јеврејска национална заједница нема свој национални савет, Савез јеврејских општина се фактички сматра "националним саветом" ове националне заједнице, и тај изузетак је констатован чланом 134. Закона о националним саветима националних мањина, тако да би број националних савета који постоје на територији Републике Србије требао да се сматра 23, а не 22 национална савета. Седиште Савеза је у Београду.</p>	<p>Не прихвата се</p> <p>У Регистру националних савета националних мањина је прецизирано да су припадници 22 мањинске заједнице конституисали су своје националне савете: Буњевци, Бугари, Бошњаци, Мађари, Роми, Румуни, Русини, Словаци, Украјинци, Хрвати, Албанци, Ашкалије, Власи, Грци, Египћани, Немци, Словенци, Чеси, Македонци, Црногорци, Руси, Пољаци. Додатно је прецизирано да Извршни одбор Савеза јеврејских општина Србије по закону врши функцију националног савета.</p>

ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Коментари који су стигли на тему ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ		
Од кога је коментар упућен? Коментар/Примедба/Сугестија	Кратак опис (образложење) коментара/примедбе/сугестије	Одговор на коментар/примедбу/сугестију уз обавезну напомену да ли је прихваћен/није прихваћен
<p>Лила Нађ Фодор, Панонрег Социјално предузетништво Слабости, 94. стр. Додати: Непостојање адекватне финансијске подршке за развој регионалних развојних агенција.</p>	<p>Агенције се финансирају из чланарина оснивача ЈЛС. Осим да је неопходан плански систем управљања и институционални оквир за регионални развој, требало би одредити средства из покрајинског буџета и фондова за функционисање агенција. Додатни коментари: Агенције имају веома важну мисију од ширег друштвеног и привредног интереса у АП Војводини.</p>	<p>НЕ прихвата се Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу кроз Програмску активност 1001 (Стручна, финансијска и административна подршка мерама и пројектима у области регионалног развоја) финансијски подржава постојеће акредитоване регионалне развојне агенције на територији АП Војводине и на та начин предузима мере у циљу подстицања свих актера у остваривању регионалног развоја.</p>
<p>Лила Нађ Фодор, Панонрег Запосленост и незапосленост, 49. стр. Идентификација проблема, додати: Низак ниво партиципације жена са малом децом (предшколски узраст) на тржишту рада.</p>	<p>Радно време институције-забавишта није усклађено са радним временом у привредним друштвима у приватном власништву и у предузећима. Додатни коментари: Жене остају кући, не исплати им се запослити и ангажовати особу за чување деце, док они раде. То је још већи проблем у руралним срединама.</p>	<p>Прихвата се</p>

<p>Горан Римац, ПС за енергетику, грађевинарство и саобраћај Социјално предузетништво, стр. 82: У зависности од врсте инпута који обезбеђују њени оснивачи као и циљева ради којих се оснивају задруге могу бити: пољопривредне (земљорадничке), стамбене, потрошачке, занатске, студентске, омладинске и ученичке, социјалне, здравствене, еколошке и сл.</p> <p>Предлог измене: У зависности од врсте инпута који обезбеђују њени оснивачи као и циљева ради којих се оснивају задруге могу бити: пољопривредне (земљорадничке), стамбене, потрошачке, занатске, студентске, омладинске и ученичке, социјалне, здравствене, еколошке, енергетске и сл.</p>	<p>С обзиром да је новим Законом о обновљивим изворима енергије уведен појам Заједнице обновљивих извора енергије, под којима се у у члану 62. подразумева "Заједница обновљивих извора енергије (у даљем тексту: Заједница), је правно лице основано на принципу отвореног и добровољног учешћа својих чланова у складу са овим законом и над којим контролу врше чланови чије је пребивалиште или седиште у близини места постројења на обновљиве изворе енергије чији је власник то правно лице или које то правно лице развија." Чланом 63. истог закона, у првом ставу је наведено да "Члан заједнице може бити физичко или правно лице, као и јединице локалнесамоуправе и други видови месне самоуправе." Имајући у виду да су један од најчешћих организационих облика заједница обновљивих извора енергије енергетске задруге или кооперативе, које су веома бројне и заступљене су готово у целом свету, при чему је тренд њиховог оснивања у сталном порасту, намеће се као логичан закључак да се енергетске задруге уведу као облик социјалног предузетништва у оквиру Плана развоја АП Војводине 2022-2030. Тренутно, колико је мени познато, у Србији постоје две енергетске задруге које су у почетној фази деловања.</p>	<p>Прихвата се</p>
<p>Горан Римац, ПС за енергетику, грађевинарство и саобраћај Пољопривреда и рурални развој, стр. 123. SWOT анализа пољопривреде и руралног развоја АП Војводине, Могућности, шансе</p> <p>Предлог измене: Веће коришћење обновљивих извора енергије у</p>	<p>Примена првенствено соларне енергије за производњу струје у пољопривреди је у великом замаху у целом свету, а последњих година су у порасту такозвани "agrivoltaic" пројекти који подразумевају истовремену производњу различитих биљних култура као и производњу струје постављањем соларних панела на одговарајући начин на истој парцели, тако да пољопривредник има приносе по два основа. У овим случајевима не долази до великог умањења пољопривредних приноса док истовремено долази до значајне производње електричне енергије.</p>	<p>Прихвата се</p>

пољопривреди.		
<p>Марјан Урекар, ФТН Запосленост и незапосленост, стр. 49. Идентификација проблема -Запосленост у ИКТ сектору недовољно заступљена; -Родни јаз у запошљавању, недовољна доступност и обухват жена активним мерама запошљавања, као и неусклађености износа зарада мушкараца и жена исти посао; -Положај младих на тржишту рада је неповољан, висока стопе неактивности, незапослености; Предлог измене: - Запосленост у ИКТ сектору недовољно заступљена са могућношћу наглог смањивања ако нека од земаља Балканског региона понуди боље услове рада ИКТ сектору (мањи порези, боља инфраструктура).</p> <p>-Родни јаз у запошљавању, недовољна доступност и обухват жена активним мерама запошљавања, као и неусклађености износа зарада мушкараца и жена исти посао и оклевање послодаваца да запошљава млађе жене због</p>	<p>Постоји велика могућност да нека од земаља у окружењу понуди боље услове рада ИКТ сектору, што ће велике компаније ИКТ натерати да се пребаце тамо због бољих услова рада, мањих пореза, почетних инвестиција, боље покривености интернет структуром, итд. Мање фирме ће кренути за њима, а млади ће бити пред избором да остану без посла или да се преселе у другу државу.</p> <p>Жене, поготово млађе, у сталној неравноправној ситуацији јер се на њих гледа као да ће месец дана по добијању посла отићи годину дана на породилско, па се често одбијају иако су најбољи кандидати за позицију.</p> <p>Велике компаније које захтевају да кандидати имају пређашње искуство које млади немају где да стекну.</p> <p>Такође постоји оклевање да се ангажују млади који имају упитне профиле на друштвеним мрежама, ако изгледају као могући проблем у будућности за компанију, неће бити ангажовани, иако нису направили никакав проблем.</p> <p>Ван ИКТ сектора и софтверски оријентисаних компанија, реални сектор избегава младе јер немају искуства у практичном раду ван виртуелног окружења. Упитан је и ниво знања због лошег друштвеног утиска према приватним факултетима, дипломама које се можда купљене или девалоризоване масовношћу.</p>	<p>НЕ прихвата се Запосленост у ИКТ сектору недовољно заступљена са могућношћу наглог смањивања ако нека од земаља Балканског региона понуди боље услове рада ИКТ сектору (мањи порези, боља инфраструктура)</p> <p>Објашњење: У тржишним економијама је сасвим нормално да се капитал сели у дестинације са повољнијим условима за пословање. Зато је неопходно континуирано побољшавати привредни амбијент, посебно у оним делатностима које су приоритет.</p> <p>Прихвата се -Родни јаз у запошљавању, недовољна доступност и обухват жена активним мерама запошљавања, као и неусклађености износа зарада мушкараца и жена</p>

<p>могућности одласка на породично. -Положај младих на тржишту рада је неповољан, висока стопе неактивности, незапослености, неповерење послодаваца због неповерења у образовни ниво младих (поклоњене оцене, купљене диполоме, снижени критеријуми на студијама, приватни факултети, недостатак искуства у реалном окружењу, искуство само у виртуелном окружењу, лош имиџ и понашање на друштвеним мрежама).</p>		<p>-Положај младих на тржишту рада је неповољан, висока стопе неактивности, незапослености, неповерење послодаваца.</p>
--	--	---

ИНФРАСТРУКТУРА

Коментари који су стигли на тему ИНФРАСТРУКТУРА		
Од кога је коментар упућен? Коментар/Примедба/Сугестија	Кратак опис (образложење) коментара/примедбе/сугестије	Одговор на коментар/примедбу/сугестију уз обавезну напомену да ли је прихваћен/није прихваћен
<p>Марјан Урекар, ФТН Енергетска инфраструктура, ИКТ, Урбани развој, стр. 19. Текст у коме се предлаже измена: Такође и термални пријемници сунчеве енергије могу бити успешно коришћени, нарочито у комуналним системима, за индивидуалне вишестанбене зграде повезане са СДГ.</p> <p>Предлог измене: Такође и термални пријемници сунчеве енергије могу бити успешно коришћени, нарочито у комуналним системима, за индивидуалне вишестанбене зграде повезане са СДГ, на јавним површинама, у парковима и на трговима, јавном осветљењу, сигнализацији, и сл.</p>	<p>Овде је важно препознати могућност коришћења соларне енергије ван уобичајеног размишљања о крововима стамбених објеката (зграда и кућа). Европа и Азија имају вишедеценијску културу постављања панела на зграде јавног сектора, државних и приватних институција са широким друштвеним утицајем (нафтна индустрија, банке, школе, болнице, полиција, војска), те на осталим урбаним целинама које користе електричну енергију чиме би у изведеној мери постали самоодрживи. Нпр. паркови и њихови мултимедијални садржаји и осветљење, додатно осветљење за делове градова и насеља који нису у техничкој могућности да се надограде потребном енергетском инфраструктуром. Дobar пример је насеље Подбара у Новом Саду, који је дуго времена био у буквалном мраку због порпуста да се увиде последице једног друштвено-историјског циклуса на други аспект живота. Нагла деиндустрелизација тог дела града после 2000. године, довела је до гашења објеката индустрије који су имали своју расвету која је у овом делу града мењала уличну и јавну расвету у великој мери. Са нестанком фабрика и погона, многе улице су остале у мраку и деценијама није препознат проблем осветљења, који је почет да се решава тек овде године. У Војводини сигурно постоји велики број сличних проблема изазваних сличним околностима и соларно јавно осветљење је стратешки добро решење за многе средине где нема других услова и могућности за регуларни вид осветљења. Такође, поменути извор енергије за садржаје у парковима, али и нпр. билборидима на јавним местима,</p>	<p>Прихвата се</p>

	<p>украшеном осветљењу, додатној саобраћајној сигнализацији (упозоравајућа светла за маглу, радове на путу, опасност, итд.), потребно је размотрити могућности веће употребе соларне енергије за овако јавне општекорисне потребе, али тиме се утиче и на јавно мњење и свет грађана о прихватљивости али и важности оваквог еколошког приступа енергији.</p>	
<p>Марјан Урекар, ФТН Енергетска инфраструктура, стр. 25. Текст у коме се предлаже измена: У односу на развијене земље ЕУ евидентан је и недовољан степен гасификације индустрије. Предлог измене: У односу на развијене земље ЕУ евидентан је и недовољан степен гасификације индустрије и дигитализације у концепту Индустрије 4.0.</p>	<p>Технолошка застарелост, лоше управљање и дистрибуција прозиводних ресурса, мала конкурентност су проблем који се мора систематски решавати. У документу Владе Републике Србије „Стратегија научног и технолошког развоја републике србије за период од 2021. До 2025. године“, наводи се да је иновативни приступ дигиталног концепта „Индустрија 4.0“ препозната као технологија од приоритетног значаја. Управо имплементација принципа Индустрије 4.0 (Србија је усвојила ту стратегију 2019. г. по називом „Дигитална Платформа за Индустрију 4.0 у Србији“) може да омогући технолошко осавремењавање и већу конкурентност привреде у АПВ, с тиме да је потребно подићи свест о томе код самих представника индустрије, о значају и потреби за осавремењавањем производње (често постоји отпор технолошким променама), те подстицање преласка на интеграцију Паметних градова и Паметне (смарт) индустрије како би се омогућио бенефит и саме индустрије али и живота грађана у непосредном искуству бенефита технологије: Конкеција свих система путем интернета, ИоТ и ИиоТ. Употреба вештачке интелигенције у прозиводњи зарад више безбедности запослених и мањег шкарта, а у урбаним насељима за управљање саобраћајем и смањењем загађења. 5Г технологија мора бити демистификована и приближена грађанству кроз пројекте који би јасно ставили 5Г мрежу (осим у комерцијалне сврхе) и у директну помоћ и улогу побољшања свакодневног живота и јавних интереса. Додатни коментари: Индустрија 4.0 омогућава и праћење реализације извршења планова и стратегија, што је један од проблема наведених у SWOT анализи у овом документу</p>	<p>НЕ прихвата се</p> <p>Образложење Контекст на страни 25 је другачији, и ширење и допуњавање не би било сврсисходно. Поред концепта индустрије 4.0, било би неопходно и коректно споменути и додати још других аспеката што би нарушило контекст.</p>
<p>Марјан Урекар, ФТН</p>	<p>Улога ИКТ сектора. Нажалост, постоји велики раздор између оних који раде у</p>	

<p>ИКТ, Додатно, 50. стр. Убацити: Лоша повезаност ИКТ сектора и осталих делова друштва.</p>	<p>ИКТ сектору и свих осталих. Незванична и невидљива подела се јасно осећа у друштву. Дobar економски статус запослених у овом сектору диктира анемозитет оних који нису у тој могућности, али и сам однос ИКТ као затвореног и самодовољног сектора којег не дотичу шира друштвена питања, не доприноси овоме. Појединачни добри примери ИКТ компанија које су препознале своју улогу у друштву и имају позитиван приступ помоћи и приближавану остатку друштва, показују да је потреба подстаћи овакве праксе код осталих ИКТ компанија и кроз системе „добре праксе“, позитивног јавног имиџа и друштвеног ангажовања, тако што ће АПВ подстицати материјално али још битније нематеријално оваквекомпаније. Интерес АПВ је добра економска али и друштвена клима. ИКТ је овде јако битан чинилац технолошког и економског развоја, али се мора спречити тендеција ка самоизоловању и елитизму који производи негативне реакције. Додатни коментари: Потребно је осмислити позитивну кампању на нивоу АПВ која ће повезати ИКТ и ширу заједницу на заједничким пословима у обостраном интересу, где АПВ треба да је медијатор и пропонент позитивних идеја и узора за обе стране.</p>	<p>Прихвата се</p>
<p>Марјан Урекар, ФТН ИКТ, Могућности, 51. стр. Убацити: Увођење концепта Индустрије 4.0 омогућава побољшање свих аспеката друштва и целокупне заједнице (култура, медицина, туризам, образовање) за хуманије друштво.</p>	<p>Потребно је искуство људи везаних за Индустрију 4.0 која би омогућила регионима АПВ који заостају за просеком коришћења дигиталних комуникација и интернета. Омогућавање јавно доступног интернета са услугама које нису доступне у обиму персоналних услуга мобилне телефоније путем мобилног телефона (комуникација, забава), већ за потребе Пољопривреде 4.0, обавештавања и образовања становника тих региона, развој туристичке понуде и повећање видљивости тог дела, очување традиционалне заоставштине путем дигитализације што је непознато и недоступно у многим крајевима. Посебан нагласак је потребно ставити на школске установе којима треба омогућити садржаје доступне у економски јачим срединама да буду дисрибуирани у мањим срединама. Културни живот друштва мањих регија такође мора бити узет у обзир и омогућити им приступ културним и општеобразовним садржајима од јавног интереса (филмови друштвено</p>	<p>Прихвата се</p>

	<p>ангажоване тематике, позоришне представе, концерти дечије, озбиљне и духовне музике, забавни и едукативни садржаји за децу који су недоступни путем ТВ-а, културни садржаји везани за информисање и очување културе и обичаја националних мањина и заједница које постоје у тим регијама.) Од велике важности је позитивно утицати на децу и младе у таквим срединама са афирмативним садржајима, поготово услед негативног утицаја којима су они изложени путем социјалних мрежа, морално упитних садржаја доступних свакодневно путем комерцијалних ТВ станица, те недостатка осећаја укључености у друштво услед одвојености од развијених центара у АПВ и Србији. Медицина путем Индустрије 4.0 такође може омогућити како у урбаним срединама а поготово у мањим приступ саветима о очивању здравља, основну дијагностику и олакшавање доступности свих облицима социоздравствене заштите. У свим случајевима, јавно доступна мрежа психолошке помоћи становницима свих регија је препозната у Европи и Азији као битан аспект очувања функционалности друштва услед алијенације као нуспроизвода персоналне повезаности са високим технологијама, зависности од софтвера, игара и изложености у дигиталном окружењу, урушавање идеала породице као основне јединице друштва и психолошко профилисање на усамљеног појединца са једином потребом задовољења само личних непосредних потреба и жеља, те нефункционалност у друштву, што урушава и само друштво, па тиме и АПВ и Србију. Ово је додатно појачано ефектима пандемије па је свакако потребно пронаћи добар модалитет на основу сарадње психолога и инжењера, како је најбоље помоћи људима свих старосних доба у постојећим условима. Овде је значајно обратити пажњу на пензионерски део друштва који је током пандемије посебно био под великим стресом и угроженошћу, са осећајем напуштености од стране дела друштва млађе старосне структуре. Опште укључивање и олакшавање борбе са психолошким проблемима свих старосних група је један од есенцијалних захтева модерног и хуманог друштва.</p>	
Корнелиа Виг, Сента	У општини Сента постоји избушени термални бунар.	

<p>Енергетска инфраструктура, стр. 5. и 6. Текст у коме се предлаже измена: Карта 1: Просторни распоред енергетске инфраструктуре АПВ Предлог измене: обележити и додати симбол у легенди локације (постојећи) за геотермалне енергије (геотермалан бушотина), биомасу, ветро и соларне електране и хидроелектране.</p>	<p>Хидрогеотермални потенцијали на територији општине Сента испитани су на бушотини Се-1/Х (извориште „Народна башта“ у Сенти). Подземна вода из издани са артерским нивоом коју каптира бушотина Се-1/Х је минерализована, хидрокарбонатно-хлоридна класе, натријумског типа, дубине 1120 m, протока Q= 23,3 l/s и температуре 57°C. На основу ових испитивања, дефинисане су оверене резерве подземне-термалне воде на лежишту изворишта „Народна башта“ у Сенти.</p>	<p>Не прихвата се Мада је предлог добар, он је неизводљив, зато што би уцртавање и додавање требало да буде извршено од стране овлашћених институција или ресорних министарстава. Осим тога, при изради документа коришћене су искључиво оригиналне и званичне карте издате од државних органа.</p>
--	---	--

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Коментари који су стигли на тему ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ		
Од кога је коментар упућен? Коментар/Примедба/Сугестија	Кратак опис (образложење) коментара/примедбе/сугестије	Одговор на коментар/примедбу/сугестију уз обавезну напомену да ли је прихваћен/није прихваћен
<p>Бојан Ђерчан, НВО „Carpe Noctem“ Заштита животне средине- Институционални, законодавни и стратешки оквир Предлог измене: Допуна Плана развоја АП Војводине 2022-2030. кроз</p>	<p>Светлосно загађење представља један од најбрже растућих, глобалних загађивача животне средине јер није присутно само тамо где се одвија одређена људска активност него се простира неколико стотина километара у даљину. Услед бројних друштвених фактора који су допринели томе да се интензитет светлосног загађења у последњих 50 година мултиплицира, становништво је у великом делу света још увек несвесно ове проблематике и</p>	<p>НЕ прихвата се У овом тренутку не постоје званични подаци о светлосном загађењу на</p>

<p>додавање поглавља о светлосном загађењу.</p>	<p>опсежна научна истраживања су отпочета тек почетком 21. века. Према проценама стручњака, преко 50% светске популације тренутно живи у условима изразитог светлосног загађења, док је проценат угрожених биљних и животињских врста многоструко већи. У региону Југоисточне Европе, Словенија и Хрватска имају неке од најнапреднијих закона и легислатива о светлосном загађењу. Међутим, све остале државе, међу којима је и Србија, немају ниједан јавни документ или одредбу која се бави овом проблематиком, а самим тим не постоји ни основни облик едукације о овом загађивачу. Невладина организација „Carpe Noctem“ је прво удружење у Србији које за примарни циљ деловања има борбу против светлосног загађења. Удружење чине млади, вредни и амбициозни људи из редова наставног особља и студената Природно-математичког факултета, Универзитета у Новом Саду, али и студената са других факултета УНС, као и грађани Новог Сада и становници осталих делова Србије. Научноистраживачке и научно-популарне активности које удружење спроводи имају за циљ јачање истраживачког капацитета удружења и подизање свести научне заједнице и грађанства о светлосном загађењу. Посебан акценат у научним истраживањима и едукацији стављен је на употребу не само економски и енергетски ефикасне расвете, већ и еколошке облике расвете који не нарушавају биодиверзитет заштићених подручја, што је у сагласности са циљевима одрживог развоја Уједињених нација (Циљ 7 - Обезбедити приступ поузданој, одрживој и модерној енергији за све; Циљ 11 – Учинити градове и остала насеља инклузивним, сигурним, еластичним и одрживим; Циљ 13 - Предузети хитне мере за борбу против климатских промена и њихових утицаја).</p> <p>Кроз научноистраживачке и научно-популарне активности удружење настоји да истраживање и популаризацију тематике светлосног загађења подигне на виши ниво, чиме би АП Војводина постала прва регија у Србији у којој се раде оваква истраживања, и лидер у подршци развоју савремених научних идеја. Значај истраживачких активности, додатно је подупрт чињеницом да стручњаци најављују да ће се на нивоу Европске Уније у блиској будућности</p>	<p>која би се позвали у овом делу текста. Иако, сигурно, представља врсту загађења о којој ће се више пажње посветити у наредном периоду, нема могућности да се прихвати ова иницијатива и уради поглавље о светлосном загађењу</p>
---	--	---

	<p>дефинисати основне одреднице за борбу против светлосног загађења, а како је Србија у процесу приступања и усклађивања са законима ЕУ, закон против светлосног загађења је неминовност и за нашу државу.</p> <p>Додатни коментари: Чланови удружења „Carpe Noctem“ су спремни да ангажују све своје истраживачке капацитете и пруже свесрдну помоћ у писању поглавља о светлосном загађењу.</p> <p>Искрено се надамо да ћете узети у разматрање наш предлог и да ће План развоја АП Војводине 2022-2030. бити први документ у Србији који анализира стање и даје предлоге за митигацију негативних последица овог облика загађења животне средине.</p>	
<p>Марјан Урекар, ФТН Заштита животне средине, стр. 60 Потребно је искористити могућност да се кадровски и технички појачају капацитети и институције које су одговорне за заштиту животне средине.</p> <p>Предлог измене: Потребно је искористити могућност да се кадровски и технички појачају капацитети и институције које су одговорне за заштиту животне средине, попут дигиталног концепта Индустрија 4.0 који омогућава удаљено праћење и контролу свих релевантних параметара.</p>	<p>Увођење дигиталног концепта Индустрије 4.0 (IoT, 5G, AI), омогућило би праћење у реалном времену потрошње и квалитета воде, буке, загађења ваздуха, мониторинг за отпадне воде, квалитет земљишта, климатске и микроклиматске услове и промене, јонизујуће зрачење, управљање опасним отпадом и заштитом заштићених природних добара, праћење животиња.</p>	<p>Прихвата се</p>
<p>Ливиа Леринц Кираљ, Сента Заштита животне средине, 56. стр. Предлог измене: фабрика шећера “ТЕ –ТО” у Сенти је у стечају, већ</p>		<p>Прихвата се</p>

<p>годинама је затворена.</p>		
<p>Горан Римац Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај Поглавље 1.5 Климатске промене, стр. 36 Европска комисија је стратегијом „Европа 2020“ у области климатских промена дефинисала следеће циљеве: - Смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште (GHG, енг. Greenhouse gas) за најмање 20% у поређењу са 1990. годином, односно за 30% уколико се створе услови; - Повећање удела обновљиве енергије у укупној потрошњи енергије на 20%; - Повећање енергетске ефикасности за 20%. Предлог измене: У Европској унији је усвојен обавезујући циљ да се емисије гасова са ефектом стаклене баште до 2030. године смање за 55% у односу на ниво из 1990. године, као и да Европска унија буде климатски неутрална до 2050. године. Потписивањем Софијске декларације о Зеленој агенди за Западни Балкан</p>	<p>У питању је само ажурирање података у односу на досадашње, односно навођење новоусвојених циљева.</p>	<p>Прихвата се</p>

<p>10. Новембра 2020. године, уговорне стране Енергетске заједнице, међу којима и Србија, обавезале су се да ће заједно са ЕУ радити на циљу да до 2050. године Европа буде климатски неутралан континент, као и да своје законе ускладе са климатским законом ЕУ, када га ова унија усвоји.</p>		
--	--	--

КОМЕНТАРИ ПРИСТИГЛИ НАКОН ИСТЕКА РОКА ЈАВНИХ КОНСУЛТАЦИЈА

КОМЕНТАРИ ПРИСТИГЛИ НАКОН ИСТЕКА РОКА ЈАВНИХ КОНСУЛТАЦИЈА		
<p>ИНФРАСТРУКТУРА Бранислава Зубић, ПС за енергетику, грађевинарство и саобраћај Енергетска инфраструктура, стр. 4, 3. пасус: Позитивни трендови у области коришћења ОИЕ указују да су подстицајне, тзв. fid-in тарифе, допринеле да се покрену велике инвестиције у ОИЕ. Од планираних 1.092 MW нових електрана до 2020, fid-in тарифе су подстакле реализацију 800 MW (од чега је 514 MW изграђено и са статусом повлашћеног произвођача, а у изградњи је 304 MW). Ипак, подаци о уделу ОИЕ указују да постојећи систем подстицаја ипак није довео до испуњења постављених циљева. страна 11, 12 и 13 (испод дијаграма, слике, табела): Извор: ЈП „Србијагас“, Нови Сад</p>	<p>страна 4. 3. пасус: наведено је да је на основу феед-ин тарифа изграђено 800 MW, а наведено је $514+304=814$ MW, па би требало кориговати текст да има смисла страна 11: производњу нафте и природног гаса на територији РС врши НИС ад Нови Сад, а не Србијагас</p>	<p>Прихвата се</p>

<p>Предлог измене: страна 4. 3. пасус: не располажемо тачним подацима па не могу да напишем како би текст требало да гласи, али требало би боље објашњење дати за 800/818 MW страна 11, 12 и 13 (испод дијаграма, слике, табела): Извор: НИС ад, Нови Сад</p>		
<p>ИНФРАСТРУКТУРА Иван Јовановић ПС за енергетику, грађевинарство и саобраћај Поглавље: Саобраћај на унутрашњим пловним путевима</p>	<p>Предложене измене: Река Сава има статус међународног пловног пута. Пловна је на целој дужини у Србији до ушћа у Дунав (210,8 км), од чега Војводину захвата у дужини од 160км. На делу тока од 0км до 81км има категорију Va, на делу тока од 81 км до 176км категорију IV, на делу тока од 176км до 196 км категорију III, а на делу тока од 196 км до 210+800 км категорију IV. Због недовољног одржавања и улагања пловни пут реке Саве је веома запуштен, како у одржавању минималних габарита, тако и у његовом обележавању. Услови за пловидбу на одређеним секторима су неповољни. Река Тиса је међудржавни водни пут са Мађарском у IV категорији пловности. Кроз АП Војводину протиче дужином од 164 км. На реци Тиси је Уредбом о одређивању међународних и међудржавних водних путева („Сл. гласник РС“, бр. 109/2016 и 68/2019) оглашена слободна међународна пловидба. Критични сектори односе се на оштре кривине и димензије бродске преводнице на брани у Новом Бечеју, коју би требало продужити, да би била усклађена са захтевима категорије IV водног пута. Река Бегеј је међудржавни водни пут са Румунијом. Каналисан је и водним режимом интегрисан у Хидросистем Дунав-Тиса-Дунав. За бродове је плован у III категорији пловности у дужини од 31км. Река Тамиш је државни водни пут који читавим током протиче територијом АПВ. Категорисан је за пловидбу чамаца.</p>	<p>Прихвата се</p>

ПЛАН РАЗВОЈА
АП ВОЈВОДИНЕ
2022-2030.